

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1802

Vragen van de leden **Siderius** (SP) en **Pieter Heerma** (CDA) aan de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *de voortslepende zaak rondom de voormalige kinderopvang de Parel* (ingezonden 25 januari 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Wiebes** (Financiën), mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 9 maart 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 1643.

Vraag 1

Bent u van mening dat met de mogelijkheid tot het aanvragen van kinderopvangtoeslag door middel van algemene DigiD-codes, het toeslagsysteem tot mei 2011 zeer gevoelig was voor fraude zoals die onder andere bij de Parel heeft plaatsgevonden? Zo ja, wat betekent dat voor de situatie van ouders die terug moeten betalen in de fraudezaak bij de Parel?¹

Antwoord 1

In 2011 heeft de toenmalige Staatssecretaris van Financiën uw Kamer geïnformeerd dat het tot begin 2011 mogelijk was om met behulp van een DigiD van een ander een toeslag aan te vragen.² Dit werd vanuit dienstverleningsoptiek gefaciliteerd. Toen de Belastingdienst als gevolg hiervan eind 2010 signalen kreeg van fraude, zijn er maatregelen genomen. Medio 2011 heeft de Belastingdienst het proces zo ingericht dat de indiener van de aanvraag voortaan alleen voor zichzelf – met zijn eigen DigiD – een aanvraag kan doen. Overigens wil ik benadrukken dat de burger altijd zelf de verantwoordelijkheid draagt om zorgvuldig met het gebruik van zijn of haar DigiD om te gaan.

Het aanvragen en muteren van toeslagen is vanaf het begin, in het stelsel van Toeslagen, de verantwoordelijkheid van de burger zelf. Ook wanneer de burger besluit zich bij het indienen van de aanvraag of mutatie te laten helpen, bijvoorbeeld omdat hij minder zelfredzaam is, is het aan de burger om ervoor te zorgen dat de gegevens die namens hem worden ingevuld en doorgegeven, correct zijn. Dit geldt dus ook voor de ouders in het geval van de Parel.

¹ Tros Opgelicht – 19 januari 2016

² Kamerstuk 31 066, nrs. 112 en 113.

Vraag 2

Bent u van mening dat ook het huidige systeem waarmee kinderopvangtoeslag aangevraagd moet worden nog teveel ruimte overlaat voor fraude? Zo ja, kunt u ook hierbij aangeven wat dit betekent voor de situatie van ouders die terug moeten betalen in de fraudezaak bij de Parel?

Antwoord 2

De afgelopen jaren is voor de uitvoering van de kinderopvangtoeslag een aantal maatregelen getroffen die misbruik helpen voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn de voorgevulde bsn's van kinderen in het aanvraagportal van het Toeslag Verstrekkingen Systeem (TVS), de inzet van risicoclassificatie, de beperking van de termijn voor aanvragen met terugwerkende kracht en de maatregel 1 bankrekeningnummer.

Wij zien overigens geen verband tussen de huidige misbruikmogelijkheden of de maatregelen die misbruik helpen voorkomen, en de situatie van ouders die in de zaak van de Parel toeslag over eerdere jaren moeten terugbetalen.

Vraag 3

Bent u van mening dat de aanbeveling van kinderopvang de Parel door scholen en gemeenten, en het feit dat het om een erkende kinderopvanginstelling ging, hebben bijgedragen aan het vertrouwen dat ouders hadden in de rechtmatigheid van de constructie waarmee de Parel werkte? Zo ja, welke gevolgen vindt u dat daaraan verbonden zouden moeten worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ouders dienen zich altijd goed te (laten) informeren over de kinderopvanginstelling waar ze hun kind(eren) naar toe brengen. Ik kan mij zeker voorstellen dat ouders vertrouwen hebben in het centrum waar hun kind wordt opgevangen en de informatie die zij daar ontvangen, maar dit kan niet tot gevolg hebben dat zij aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag waar de wet dat niet toelaat. Het gesprek over de communicatie door scholen en gemeente moet met die partijen gevoerd worden.

Vraag 4

Is onderzocht welke eigen bijdrage ouders hadden moeten betalen voor de kinderopvang waar zij gebruik van hebben gemaakt? Zo nee, bent u bereid dit alsnog te doen? Zo ja, bent u bereid uw discretionaire bevoegdheid aan te wenden om deze eigen bijdrage te innen in plaats van de geheel ontvangen kinderopvangtoeslag?

Antwoord 4

In het reguliere toezichtproces kijkt Belastingdienst/Toeslagen of voldaan is aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een toeslag. Dit is ook onderzocht bij de Parel. Daar heeft een groot deel van de ouders zich op verschillende manieren niet aan de regels gehouden waardoor zij dus geen recht hadden op kinderopvangtoeslag. Het gaat bij deze ouders dus nadrukkelijk om *een combinatie van factoren*: er is geen eigen bijdrage betaald, de daadwerkelijk afgenomen uren zijn lager dan de uren waarvoor kinderopvangtoeslag is aangevraagd, er zijn in de contracten meer uren overeengekomen dan daadwerkelijk genoten en/of de aanvraag is niet stopgezet nadat er geen opvang meer werd genoten.

Als uit beoordeling van opgevraagde bewijsstukken – nog steeds – blijkt dat geen of minder recht op kinderopvangtoeslag bestaat, staat de betrokkene de mogelijkheid voor bezwaar en vervolgens beroep open. Bij de behandeling van de bezwaren worden beschikbare bewijsstukken opnieuw beoordeeld, worden eventueel aanvullende bewijsstukken opgevraagd en wordt vervolgens een uitspraak gedaan. Ook bij De Parel is deze werkwijze zeer zorgvuldig gevolgd. In die gevallen waarbij tijdens de bezwaarfase afdoende aannemelijk kon worden gemaakt dat aan alle grondslagen was voldaan, is het bezwaar gegrond verklaard. Dit was bij ruim 10% van de ingediende bezwaren het geval. Deze mensen hebben dus niets hoeven terug te betalen.

De Belastingdienst/Toeslagen noch de verantwoordelijke bewindslieden hebben overigens een wettelijke bevoegdheid om iets anders te innen dan de gehele verschuldigde kinderopvangtoeslag.

Vraag 5

In hoeverre heeft u overwogen uw discretionaire bevoegdheid aan te wenden om in deze casus, waarbij de vermoedens van fraude aanleiding waren voor de FIOD om een onderzoek te starten, de invordering op te schorten totdat dit onderzoek is afgerond? Ziet u mogelijkheden om alsnog de invordering op te schorten in ieder geval totdat de rechtszaken rondom de Parel zijn afgerond?

Antwoord 5

Vanwege de geheimhoudingsplicht kan niet ingegaan worden op individuele gevallen. Algemene regel is dat de Belastingdienst/Toeslagen uitstel van betaling verleent wanneer iemand bezwaar indient. Als na de beslissing op bezwaar vervolgens beroep wordt ingesteld, wordt eveneens uitstel van betaling verleend.

Vraag 6

Kunt u toelichten op welke wijze de eigenaar van kinderopvangorganisatie de Parel aansprakelijk is gesteld voor de geleden schade van 120 individuele ouders variërend tussen de € 3.000 en € 138.000?

Antwoord 6

Vanwege de geheimhoudingsplicht kan niet ingegaan worden op dit individuele geval.

Vraag 7

Bent u van mening dat de communicatie van de Belastingdienst over de voorwaarden met betrekking tot het recht op kinderopvangtoeslag – met name het betalen van de verplichte eigen bijdrage – zeer te wensen over laat en dat daardoor ouders dusdanig slecht zijn geïnformeerd dat in redelijkheid niet verwacht kan worden dat zij alle voorwaarden voor het recht op kinderopvang konden kennen? Kunt u uw antwoord toelichten?³

Antwoord 7

In communicatie-uitingen van de Belastingdienst wordt uitgelegd aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om recht op kinderopvangtoeslag te hebben. Daarbij wordt aangegeven dat kinderopvangtoeslag *een bijdrage* is in de kosten van kinderopvang en dat het andere deel daadwerkelijk door de ouder zelf aan de opvanginstelling dient te worden betaald. Daarnaast wordt duidelijk gemaakt dat de kinderopvangtoeslag aanvankelijk in de vorm van een voorschot wordt uitbetaald, waarbij altijd een kans bestaat dat moet worden terugbetaald als niet aan de voorwaarden is voldaan. Ook voor 2013 werden ouders op verschillende manieren geïnformeerd over de voorwaarden voor het aanvragen van Kinderopvangtoeslag, onder andere via de voorwaarden op het toeslagenportaal of papieren folders.

Vraag 8

Bent u bekend met de kosten voor gemeenten die ermee gemoeid zijn nu ouders aanspraak moeten maken op voorzieningen zoals de WSNP (Wet schuldsanering natuurlijke personen) of bijstand, vanwege de hoge schulden die zij door de invordering van de Belastingdienst hebben? Zo ja, kunt u deze kosten aan de Kamer doen toekomen? Bent u van mening dat deze kosten in verhouding staan tot de opbrengsten van de invordering? Zo nee, bent u bereid dit te onderzoeken? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 8

Nee, daar heb ik geen inzicht in. Inzet van het gemeentelijke instrumentarium om mensen te ondersteunen, bijvoorbeeld in het geval bij ouders van de Parel, staat los van de opbrengst die gemoeid zijn met de invordering van ten onrechte ontvangen kinderopvangtoeslag, omdat ontvangers van deze toeslag zich niet aan alle voorwaarden voor het recht daarop gehouden

³ Tot en met 2013 stond er op de website van de Belastingdienst niets over het betalen van een verplichte eigen bijdrage voor de kinderopvang. Sindsdien staat er op de website het volgende: «Als u kinderopvang hebt, betaalt u deze kosten zelf. Een deel van deze kosten wordt vergoed door de kinderopvangtoeslag.»

hebben. Die koppeling wil ik niet leggen. Het is een eigen afweging die gemeenten maken of zij (financiële) ondersteuning bieden aan hun ingezetenen.

Vraag 9

Vindt u de situatie waarin de ouders – die slachtoffer zijn geworden van de Parel – zich bevinden moreel gezien aanvaardbaar? Welke mogelijkheden heeft u – naast het opschorten van de naheffingen van de Belastingdienst – om deze ouders (financieel) bij te staan, nu een deel in grote financiële problemen verkeren en/of met uithuiszetting worden bedreigd? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

Dat de problematiek rond de Parel grote impact heeft op de betrokken ouders is goed voorstelbaar. Wij leven in een land waar we met elkaar op een democratische wijze regels afspreken en naleven. Dat is niet anders voor de voorwaarden die we met elkaar verbinden aan het recht op kinderopvangtoeslag. Het is niet uit te leggen aan ouders die zich keurig aan de regels houden dat een kleine groep dat niet hoeft. Dit neemt niet weg dat we altijd oog moeten houden voor de menselijke maat, ook als de gevolgen ingrijpend zijn. Dit is ook aan de hand bij de Parel. Daar hebben ouders zich op verschillende manieren niet aan de regels heeft gehouden en hadden dus geen recht kinderopvangtoeslag. Het gaat hier om serieuze zaken, die om handhaving vragen. Dat is ook van belang richting de ouders die zich wel aan de regels houden. Daarbij past echter wel grote zorgvuldigheid door de Belastingdienst, want de consequenties van de terugvorderingen kunnen een behoorlijke impact hebben op de ouders. Dat begint met de mogelijkheid van een tweede kans. De ouders kunnen altijd tot 2 maanden na afloop van het toeslagjaar hun eigen bijdrage corrigeren en eventuele fouten herstellen. Bij zowel de definitieve toekenning als bij de behandeling van het ingediende bezwaar zijn alle gevallen individueel bezien en beoordeeld. Ouders hebben de mogelijkheid gehad om met meegestuurde stukken alsnog aan te tonen dat toekenning terecht is. Dit heeft er toe geleid dat gebleken is dat een beperkt aantal ouders zich wel aan de regels heeft gehouden. Zij behouden dan ook het recht op kinderopvangtoeslag en hoeven niets terug te betalen. In het overgrote deel is echter naar het oordeel van de Belastingdienst sprake geweest van situaties zoals hiervoor geschetst en dan is de Belastingdienst op grond van de wet verplicht de gehele kinderopvangtoeslag terug te vorderen. In diverse procedures bij de Raad van State is dit punt bevestigd. Belastingdienst/Toeslagen kent een standaard betalingsregeling van 24 maanden. Indien ouders verwachten in betalingsproblemen te komen, kunnen zij bij de Belastingdienst om een persoonlijke betalingsregeling vragen. Een verzoek voor een persoonlijke betalingsregeling wordt alleen afgewezen wanneer er sprake is van opzet/grove schuld.

Vraag 10

Kunt u deze vragen beantwoorden vóór het Algemeen overleg kinderopvang van 18 februari 2016?

Antwoord 10

De vragen zijn verzonden voor het AO Kinderopvang op 9 maart 2016.